

Gál Csaba ny. ezredes:

KATONAI ÉS HADITECHNIKAI HÍREK, INFORMÁCIÓK A NAGYVILÁGBÓL

LENGYELORSZÁG DÉL-KOREAI RAKÉTA-SOROZATVETŐKET VÁSÁROL

November elején a lengyel Védelmi Minisztérium egy keretszerződést írt alá a Hanwha Aerospace dél-koreai vállalattal 218 darab K239 Chunmoo rakéta-sorozatvető megvásárlásáról.¹ Az eszközök beszerzésével a lengyel haderő tűzérési képességei jelentősen megnőnek. A szerződés alapján a sorozatvetőkhöz „több mint 10 ezer” rakétát is vesznek, közöttük lesznek 80 km hatótávolságúak – a harcjármű két indító-tároló konténeret hordoz, és egy konténerben hat ilyen rakéta van –, valamint 290 km hatótávolságú harcászati rakéták, konténerenként 1-1 darab hordozható. Az első 18 darab K239 rakéta-sorozatvetővel a 18. gépesített hadosztály megalakuló tűzérezredét szerelik fel 2023-ban, és abban az évben éri el a kezdeti műveleti képességet is. A hadosztály az ország keleti térségében állomásozik. Jelenleg a lengyel haderő tűzériségének hatótávolsága mindössze 40 km, ráadásul az önjáró Krab tarackok és WR-40 Langusta rakéta-sorozatvetők csak nem irányított lövedéket lőnek ki. A K239 eszköz 600 mm-es harcászati rakétája és a 239 mm-es irányított rakétái sokkal hatékonyabbak, és bevethetők pontcélok, objektumok ellen is. Az új fegyverrendszer beérkezése előtt a dél-koreai fél a kijelölt lengyel kiképzők számára megfelelő felkészítést biztosít a rendszer megismeréséhez, valamint hogy képesek legyenek a megszerzett tudást továbbadni alárendeltjeiknek. 2022 májusában Mariusz Błaszczak lengyel védelmi miniszter bejelentette, hogy az Amerikai Egyesült Államoktól lehetőséget kért 500 M142 típusú nagy mozgékonyaságú rakétatüzér-rendszer (HIMARS²) megvásárlására, de az amerikai fél nem tud a lengyelek által kért ütemezéssel szállítani.³ Ezért született az a megoldás, hogy a rövid időn belül elérhető hasonló rendeltetésű dél-koreai rendszert is megveszik. Az üzlet anyagi vonzatáról egyelőre nincs információ. A rakéta-sorozatvetők beszerzését az orosz–ukrán háború tapasztalatai inspirálták.

¹ Jakub Palowski: Chunmoo Missile System for the Polish Army Divisions. Defence 24, 08. 11. 2022. <https://defence24.com/armed-forces/chunmoo-missile-system-for-the-polish-army-divisions> (Letöltés időpontja: 2022. 11. 16.)

² High Mobility Artillery Rocket Systems.

³ Jaroslaw Adamowski: Poland to buy hundreds of SKorean Chunmoo multiple-rocket launchers. Defense News, 14. 10. 2022. <https://www.defensenews.com/global/europe/2022/10/14/poland-to-buy-hundreds-of-s-korean-chunmoo-multiple-rocket-launchers/> (Letöltés időpontja: 2022. 10. 16.)

NORVÉG HADERŐFEJLESZTÉSEK

2022. november elején Norvégia a haderőfejlesztése keretében K9 típusú önjáró lövegeket és páncélozott harcjárműveket rendelt a dél-koreai Hanwha Defense vállalatától.⁴ Az üzlet egy 2019-ben megkötött, 180 millió USD értékű szerződésben meghatározott lehetőség kihasználása, vagyis további négy 155 mm-es K9 Thunder önjáró löveg és nyolc K10 automata lőszer-utántöltő gépjármű beszerzéséről szól. Az eszközök leszállítása két éven belül várható. Velük együtt a norvég haderő eszközállományában 28 db K9 és 14 db K10 lesz. A löveg maximális lőtávolsága 40 km. Az újabb változata (K9A2) teljesen automata töltőberendezést kapott, amely lehetővé teszi a nagy tűzgyorsaságot – percenként akár kilenc lövés leadását. A nagy tűzgyorsaság javítja az eszköz és kezelő személyzete túlélőképességét is, ugyanis egy néhány lövésből álló hatékony sorozat leadása után máris átmozoghat egy másik tüzelőállásba, mielőtt az ellenség kiváltana tűzcsapást ellene. Még 2022 vége előtt döntés születet arról, hogy a haderő melyik harckocsira cserélheti le a Leopard 2A4 típusú, már elöregedő eszközeit.⁵ A versenyben a német Krauss-Maffei Wegmann Leopard 2A7 és a Hyundai Rotem K2 Black Hunter harckocsijai maradtak állva. 2021-ben mindkét típus csapatpróbákon esett át Norvégia sarkvidéki területein. A haderő igénye 72 db harckocsi, a beszerzés költsége 1 és 2 milliárd USD között várható. Az új harckocsik rendszerbe állításának megkezdését 2025-ben tervezik, amikor a Leopard 2A4 kivonása is elkezdődik. A haderő vezetése tervezi egy negyedik gépesített lövésszázalój létrehozását is, melyhez gyalogsági harcjárművek beszerzése szükséges. Még 2022 tavaszán kezdték keresni a megfelelő harcjárművet, de döntés még nem született. Lehetséges, hogy a haderőben jelenleg is rendszerben lévő svéd CV-90 gyalogsági harcjárműből szerzik be a szükséges mennyiséget, de más megoldás is lehetséges. Hamarosan várható a döntés a „hogyan tovább”-ról, mert a beszerzési fázisnak 2024 vége előtt el kell kezdődnie. A szárazföldi képességek jelentős növelését az esetleges orosz agresszió elrettentése, illetve a megfelelő válaszcsoport kiváltása indokolja a közös 198 km-es határ környékén.

ROMÁNIA VADÁSZREPÜLŐGÉPEKET VÁSÁROL NORVÉGIÁTÓL

A román Nemzetvédelmi Minisztérium november 4-én megállapodást írt alá, melynek értelmében 32 db F-16 típusú használt vadászrepülőgépet vásárol Norvégiától, melyek leszállításának megkezdése 2023 végén várható.⁶ A román parlament 2021 decemberében hagyta jóvá a minisztérium számára a beszerzési folyamat elindítását. A repülőgépek mellett tartalék hajtóművek is vannak a csomagban, valamint logisztikai támogatás is jár velük. Románia három év alatt fizeti ki a 388 millió eurós beszerzési árat. A norvég fél a repülőgépeket hadra fogható állapotban szállítja le, és annyi üzemidő-tartalékkal, hogy a román légierő legalább még 10 évig használhassa őket, amikor várhatóan megkezdhetik a legújabb változat,

⁴ Joe Saballa: Norway Buys More K9 Howitzers, Armored Vehicles From S. Korea. The Defense Post, 09. 11. 2022. <https://www.thedefensepost.com/2022/11/09/norway-howitzers-armored-vehicles-south-korea/> (Letöltés időpontja: 2022. 11. 11.)

⁵ Tim Martin: Norway bulks up artillery with new K9 howitzer agreement, tank contract set for year end. Breaking Defense, 07. 11. 2022. <https://breakingdefense.com/2022/11/norway-bulks-up-artillery-with-new-k9-howitzer-agreement-tank-contract-set-for-year-end/> (Letöltés időpontja: 2022. 11. 11.)

⁶ Romania Signs The EUR 388 M Contract For The 32 F-16 Aircraft From Norway, First To Come In 2023. Romania Journal, 04. 11. 2022. <https://www.romaniajournal.ro/society-people/social/romania-signs-the-eur-388-m-contract-for-the-32-f-16-aircraft-from-norway-first-to-come-in-2023/> (Letöltés időpontja: 2022. 11. 05.)

az F–16V rendszerbe állítását. A megállapodás aláírásakor a norvég fél hangsúlyozta, hogy a repülőgépek eladásával a norvég ipar és az állam is bevételhez jut, és jól jár a NATO és benne Románia is, hiszen az eladásra kerülő gépek a legjobban karban tartott F–16-osok között vannak. A gépek leszállítása előtt azok még átesnek egy korszerűsítési folyamaton. A továbbadásukhoz természetesen még szükséges a gyártó ország, vagyis az Amerikai Egyesült Államok hozzájárulása is.⁷

BELGIUM KORSZERŰ LEVEGŐ-LEVEGŐ RAKÉTÁKAT VÁSÁROL

Az amerikai Védelmi Biztonsági Együttműködési Ügynökség (DSCA⁸) 2022 novemberében bejelentette, hogy Belgium kifejezte szándékát korszerű közepes hatótávolságú levegő-levegő osztályú rakéták (AMRAAM⁹) vásárlására az F–16 és az F–35 típusú vadászrepülőgépei számára.¹⁰ A 120 db AIM–120C–8 rakéta (ez a legújabb változatú, megnövel hatótávolságú AMRAAM) beszerzésének várható költsége 380 millió USD. A belga kérésnek megfelelően a csomag tartalmazni fog tartalék alkatrészeket – köztük teljes vezérlőszekciókat és farokrészeket –, kiképzésnél alkalmazható rakétákat, egyéb kiképzőeszközöket és logisztikai támogatást is. Az első rakéták leszállítása 2023-ban várható.¹¹ Az AIM–120C–8 a korábbi változatoktól jelentősen különbözik, ezért AIM–120D néven is ismert. A hálózatban működő, horizonton túli célpont ellen bevethető rakéta repülését műholdas navigációs rendszer segíti, a hordozó repülőgéppel kétutas kapcsolata van, és a korábbi változatokhoz képest megnövelték kinematikai és rombolási képességeit. Az amerikai haditengerészet és a légierő 2015-ben rendszeresítette ezt a változatot, az első külföldi vásárló Ausztrália volt 2016-ban.¹² Hatótávolsága mintegy 160 km.¹³

IRÁN MEGNÖVELTE LÉGVÉDELMI RENDSZERE HATÓTÁVOLSÁGÁT

Az iráni légvédelmi erők parancsnoka, Alireza Sabahi-Fard dandártábornok október közepén bejelentette, hogy hazai szakértők és műszaki szakemberek sikeresen megnövelték az iráni fejlesztésű és gyártású Bavar–373 típusú légvédelmi rendszer hatótávolságát.¹⁴ Elmondása szerint az irániak megfigyelik az ellenséges bázisokat, és radarjaik képesek az ellenséges

⁷ Norway signs F-16-contract with Romania. Government.no, 04. 11. 2022. <https://www.regjeringen.no/en/aktuelt/norge-har-inngatt-kontrakt-om-salg-av-f-16-jagerfly-til-romania/id2945901/> (Letöltés időpontja: 2022. 11. 12.)

⁸ Defense Security Cooperation Agency.

⁹ Advanced Medium Range Air-to-Air Missile.

¹⁰ Gastón Dubois: U.S. authorizes sale of 120 AMRAAM missiles to Belgium for its F-35 and F-16. Aviacionline.com, 08. 11. 2022. <https://www.aviacionline.com/2022/11/u-s-authorizes-sale-of-120-amraam-missiles-to-belgium-for-its-f-35-and-f-16/> (Letöltés időpontja: 2022. 11. 10.)

¹¹ Belgium buying AMRAAM missiles for F-16, F-35 fighters. Defense Brief, 09. 11. 2022. <https://defbrief.com/2022/11/09/belgium-buying-amraam-missiles-for-f-16-f-35-fighters/> (Letöltés időpontja: 2022. 11. 10.)

¹² James Drew: Australia seeks DOD's newest air-to-air missile, the AIM-120D. Flight Global, 25. 04. 2016. <https://www.flightglobal.com/australia-seeks-dods-newest-air-to-air-missile-the-aim-120d/120383.article> (Letöltés időpontja: 2022. 11. 12.)

¹³ Stephen Trimble: New long-range missile project emerges in US budget. Flight Global, 02. 11. 2017. <https://www.flightglobal.com/helicopters/new-long-range-missile-project-emerges-in-us-budget/125963.article?adiredir=1> (Letöltés időpontja: 2022. 11. 12.)

¹⁴ Iran expands range of homegrown missile defense system, warns enemies of 'harsh response'. Pars Today, 16. 10. 2022. https://parstoday.com/en/news/iran-i186834-iran_expands_range_of_homegrown_missile_defense_system_warns_enemies_of_harsh_response%E2%80%99 (Letöltés időpontja: 2022. 10. 20.)

erők több ezer kilométerre lévő (feltehetően légi) objektumait is észlelni. A Bavar–373 légvédelmi rendszer eredeti változata 300 km-nél nagyobb távolságban is képes észlelni egy légi célt, 250 km távolságban befogni és követni, 200 km-nél pedig megsemmisíteni. A rendszer által használt rakéta prototípusát 200 km hatótávolságúra tervezték, illetve fejlesztették, de a mobil rendszer hatékonyságát a potenciális veszély növekedésével arányosan javították. A megnövelt képességű radarjával a rendszer a légi célt már 450 km-nél nagyobb távolságban észleli, mintegy 400 km-től követni is képes, továbbfejlesztett rakétája pedig a 300 km-nél nagyobb távolságban lévő légi célokat is megsemmisítheti.¹⁵ A közelmúltban végrehajtott kísérletek során a radar ballisztikus rakéták észlelésére is alkalmas volt. Tűzvezető rendszere egyidejűleg 100 légi cél észlelésére és közülük 60 követésére képes, támadást egyszerre hat cél ellen tud indítani.

KÍNA NAGY MÉRETŰ VÍZ ALATTI DRÓNOKAT FEJLESZT

Kínában a pilóta nélküli repülőeszközök – drónok – mellett személyzet nélküli szárazföldi és vízi eszközöket is fejlesztenek, melyek könnyen alkalmazhatók katonai célokra is.¹⁶ A műholdas fényképeket készítő Maxar Technologies által közzétett fotók alapján a Hajnanszigeten lévő Sanya haditengerészeti bázison két rendkívül nagy méretű személyzet nélküli víz alatti jármű (XLUUV¹⁷) építése folyt. A Naval News egy szeptemberi cikkében¹⁸ a kínai haditengerészet „kulcsprogramjának” nevezi az ilyen eszközök fejlesztését, és megjegyzi, hogy arról korábban még nem készültek jelentések. Sanya az egyik legfontosabb kínai haditengerészeti bázis, a Dél-kínai-tengeren folyó tevékenységekért felel. A két tengeralattjáró 2021 márciusa–áprilisa óta van a kikötőben, valószínűleg tengeri kipróbálásra várnak egy nagyobb szabású program elemeiként. Hasonló eszközöket már az amerikai és a brit haditengerészet is kifejlesztett. A Pentagon szerint Kína haditengerészete rendelkezik a legtöbb felszíni hajóval és tengeralattjáróval, számuk kb. 355, viszont nukleáris meghajtású tengeralattjáróinak száma csak 12, szemben az amerikaiak 72 darabjával. Személyzet nélküli nagy méretű víz alatti drónok szolgálatba állításával érezhetően javulhat a kínai haditengerészet hírszerzési és felderítési képessége. Az ilyen drónok hosszabb bevetés során alkalmazhatók aknatelepítésre, szállításra, valamint akár ellenséges hajók és tengeralattjárók megtámadására is. Kína 2019 októberében a népköztársaság megalakulásának 70. évfordulója alkalmából tartott díszszemlén bemutatott néhány HSU001 típusú víz alatt alkalmazható tengeralattjárót/drónt,¹⁹ melyek a fényképek alapján mintegy 15 m hosszúak voltak. Szakértők szerint a Sanya bázison látott eszközök ezeknél sokkal nagyobbak, és méreteikben a Boeing vállalat által gyártott Orca XLUUV-hez hasonlóak, amely a HSU001-nél mintegy kétszer nagyobb.

¹⁵ Iran seeks to increase range of Bavar-373 missile system to 400 km: commander. Xinhua, 08. 11. 2022. <https://english.news.cn/20221108/53c89d3940c14bd0bfedebab63935190/c.html> (Letöltés időpontja: 2022. 11. 17.)

¹⁶ China develops extra-large underwater drones. Radio Free Asia, 20. 08. 2022. <https://www.rfa.org/english/news/china/china-underwater-09202022053815.html> (Letöltés időpontja: 2022. 09. 25.)

¹⁷ Extra-large uncrewed underwater vehicles.

¹⁸ US Navy's ORCA XLUUV 64% Over Budget, 3 Years Late. Naval News, 29. 09. 2022. <https://www.navalnews.com/naval-news/2022/09/us-navys-orca-xluuv-64-over-budget-3-years-late/> (Letöltés időpontja: 2022. 11. 16.)

¹⁹ H. I. Sutton: China Navy Reveals New Large Underwater Robot Which Could Be A Game Changer. Forbes, 01. 10. 2019. <https://www.forbes.com/sites/hisutton/2019/10/01/china-reveals-new-robot-underwater-vehicle-hsu-001/?sh=49b82a2d1991> (Letöltés időpontja: 2022. 11. 16.)

LELEPLEZŐDÖTT EGY ÚJ FEJLESZTÉSŰ TÖRÖK BALLISZTIKUS RAKÉTA

Egy új, a nyilvánosság előtt még ismeretlen rövid hatótávolságú ballisztikus rakétával foglalkozó török szakemberek október 18-án reggel meglepődve láttak egy rövid videót a Demirören holding televíziójának adásában az évek óta titokban fejlesztett eszközükről.²⁰ A videón a Tayfun rakéta kísérleti indítása volt látható a Fekete-tenger partján lévő Rize településről. A Roketsan állami vállalat által gyártott rakéta a 456 másodperces repülését követően eltalálta a több mint 500 km távolságban kijelölt célt. Miközben a török közösségi média ünnepelte a Tayfun létezését és találgatta, vajon az képes-e elérni Görögországot, addig a török tisztviselők pánikba esve keresték a kiszivárogtató személyét. Törökországban és térségében többen úgy vélték, hogy a Tayfun várható bemutatására készült reklámanyag egy része szivárgott ki véletlenül, bár így az eszköz egyúttal kiemelt reklámot kapott. A második legnépszerűbb televízió által sugárzott videóban több minősített információ is megjelent a rakétáról, ezért török illetékesek informálisan arra kérték a média képviselőit, munkatársait, hogy cenzúrázzák a leadandó anyagaikat, egyes részleteket a rakétáról ne közöljenek, például a hatótávolságát.

BRIT ÉS AUSZTRÁL PILÓTÁK KÍNAI MUNKAVÁLLALÁSA

A brit Védelmi Minisztérium „azonnali lépéseket tesz, hogy elriassa, illetve büntesse” a Királyi Légierő volt repülőgép-vezetőit, akik Kínába szegődnének, illetve szegődnek katonai pilóták kiképzésére.²¹ Szakértők szerint a kínaiak által folytatott toborzás komoly biztonsági kockázatot jelent az ázsiai–csendes-óceáni és a dél-kínai-tengeri térségben. Az ausztrál haderő is vizsgálatokat folytat ebben a témában, mert a kínaiak megpróbálnak ausztrál pilótákat beszervezni kínai pilóták kiképzésére. A brit média szerint akár 30 leszerelt katonai pilóta is dolgozhat Kínában pilótakiképzőként, amiért jelentős összeget kaphatnak. A katonai hírszerzés tisztjei „együttműködnek a már érintett személyekkel annak biztosítása érdekében, hogy azok teljes mértékben tisztában legyenek a hivatali titkokról szóló törvény szerinti büntetőeljárás kockázatával” – áll a Védelmi Minisztérium közleményében. Természetesen a kínai szolgálatba állt brit repülőgép-vezetők hasznosak lehetnek Nagy-Britannia számára is hírszerzési szempontból, viszont nagy a kockázat abban, hogy általuk a kínai hírszerzés – akár őket beszervezve, akár csak beszélgetve, illetve a kiképzés során – fontos információkhoz juthat a NATO-pilóták kiképzéséről, harci felkészültségéről, az alkalmazott repülőgépek képességeiről stb. Az ausztrál pilótákat Kína egy dél-afrikai repülőiskolán keresztül környékezte meg.

KÍNA ILLEGÁLIS „RENDŐRŐRSÖKET” MŰKÖDTET HOLLANDIÁBAN?

A holland Külügyminisztérium vizsgálja azokat a jelentéseket, melyek szerint Kína két illegális „rendőrőrsöt” működtet az országban, melyek segítségével figyelni, ellenőrzi az

²⁰ Ragıp Soylu: Turkey accidentally reveals secretly developed short-range ballistic missile. Middle East Eye, 20. 10. 2022. <https://www.middleeasteye.net/news/turkey-ballistic-missile-short-range-secret-accidentally-revealed> (Letöltés időpontja: 2022. 10. 24.)

²¹ Britain and Australia plan steps to stop China hiring their pilots. Radio Free Asia, 19. 10. 2022. <https://www.rfa.org/english/news/china/china-uk-pilots-10192022041930.html> (Letöltés időpontja: 2022. 10. 20.)

ott élő kínaiak tevékenységét.²² A sajtóban megjelent információ szerint a két „rendőrös” 2018 óta működik Amszterdamban illetve Rotterdamban, és állítólag diplomáciai segítséget nyújtanak a kínai állampolgároknak, holott a holland kormánynál nem regisztráltatták magukat. A nem kormányzati szervezetek szerint a létesítményeket Peking valójában arra használja, hogy megfigyelje és elhallgattassa a külföldön tartózkodó politikai ellenfeleit és a másként gondolkodókat, alkalmazottai pedig volt katonák és hírszerzők. Kínai kormányzati tisztviselők szerint a fentieket tartalmazó jelentések teljesen hamisak. Azt a kínai fél elismeri, hogy segítenek például a lejárt jogosítványok megújításában, valamint rögzítik és jelentik a kínaiak civil státuszában beállt változásokat, hiszen a világjárvány miatt sok kínai külföldön maradt, illetve nem tud visszatérni hazájába. A holland fél azonban komolyan vizsgálja az ügyet. A spanyol Safeguard Defenders jogvédő szervezet szerint legalább 36 kínai „rendőrös” működik Európában, ebből kettő Budapesten.²³

FELHASZNÁLT IRODALOM

- Adamowski, Jaroslaw: *Poland to buy hundreds of SKorean Chunmoo multiple-rocket launchers*. Defense News, 14. 10. 2022. <https://www.defensenews.com/global/europe/2022/10/14/poland-to-buy-hundreds-of-s-korean-chunmoo-multiple-rocket-launchers/>
- Belgium buying AMRAAM missiles for F-16, F-35 fighters. Defense Brief, 09. 11. 2022. <https://defbrief.com/2022/11/09/belgium-buying-amraam-missiles-for-f-16-f-35-fighters/>
- Britain and Australia plan steps to stop China hiring their pilots. Radio Free Asia, 19. 10. 2022. <https://www.rfa.org/english/news/china/china-uk-pilots-10192022041930.html>
- China develops extra-large underwater drones. Radio Free Asia, 20. 08. 2022. <https://www.rfa.org/english/news/china/china-underwater-09202022053815.html>
- Chinese overseas police service stations tied to illegal policing in Madrid and Belgrade. Safeguard Defenders, 15. 09. 2022. <https://safeguarddefenders.com/en/blog/chinese-overseas-police-service-stations-tied-illegal-policing-madrid-and-belgrade>
- Drew, James: *Australia seeks DOD's newest air-to-air missile, the AIM-120D*. Flight Global, 25. 04. 2016. <https://www.flightglobal.com/australia-seeks-dods-newest-air-to-air-missile-the-aim-120d/120383.article>
- Dubois, Gastón: *U.S. authorizes sale of 120 AMRAAM missiles to Belgium for its F-35 and F-16*. Aviacionline.com, 08. 11. 2022. <https://www.aviacionline.com/2022/11/u-s-authorizes-sale-of-120-amraam-missiles-to-belgium-for-its-f-35-and-f-16/>
- Holroyd, Matthew: *China accused of operating 'secret police stations' in the Netherlands*. EuroNews.com, 02. 11. 2022. <https://www.euronews.com/2022/10/26/china-accused-of-operating-secret-police-stations-in-the-netherlands>
- Iran expands range of homegrown missile defense system, warns enemies of 'harsh response'. Pars Today, 16. 10. 2022. https://parstoday.com/en/news/iran-il86834-iran_expands_range_of_homegrown_missile_defense_system_warns_enemies_of_harsh_response%E2%80%99

²² Matthew Holroyd: China accused of operating 'secret police stations' in the Netherlands. EuroNews.com, 02. 11. 2022. <https://www.euronews.com/2022/10/26/china-accused-of-operating-secret-police-stations-in-the-netherlands> (Letöltés időpontja: 2022. 11. 05.)

²³ Chinese overseas police service stations tied to illegal policing in Madrid and Belgrade. Safeguard Defenders, 15. 09. 2022. <https://safeguarddefenders.com/en/blog/chinese-overseas-police-service-stations-tied-illegal-policing-madrid-and-belgrade> (Letöltés időpontja: 2022. 11. 12.)

- Iran seeks to increase range of Bavar-373 missile system to 400 km: commander. Xinhua, 08. 11. 2022. <https://english.news.cn/20221108/53c89d3940c14bd0bfedebab63935190/c.html>
- Martin, Tim: *Norway bulks up artillery with new K9 howitzer agreement, tank contract set for year end*. Breaking Defense, 07. 11. 2022. <https://breakingdefense.com/2022/11/norway-bulks-up-artillery-with-new-k9-howitzer-agreement-tank-contract-set-for-year-end/>
- Norway signs F-16-contract with Romania. Government.no, 04. 11. 2022. <https://www.regjeringen.no/en/aktuelt/norge-har-inngatt-kontrakt-om-salg-av-f-16-jagerfly-til-romania/id2945901/>
- Palowski, Jakub: *Chunmoo Missile System for the Polish Army Divisions*. Defence 24, 08. 11. 2022. <https://defence24.com/armed-forces/chunmoo-missile-system-for-the-polish-army-divisions>
- Romania Signs The EUR 338 M Contract For The 32 F-16 Aircraft From Norway, First To Come In 2023. Romania Journal, 04. 11. 2022. <https://www.romaniajournal.ro/society-people/social/romania-signs-the-eur-338-m-contract-for-the-32-f-16-aircraft-from-norway-first-to-come-in-2023/>
- Saballa, Joe: *Norway Buys More K9 Howitzers, Armored Vehicles From S. Korea*. The Defense Post, 09. 11. 2022. <https://www.thedefensepost.com/2022/11/09/norway-howitzers-armored-vehicles-south-korea/>
- Soyly, Ragip: *Turkey accidentally reveals secretly developed short-range ballistic missile*. Middle East Eye, 20. 10. 2022. <https://www.middleeasteye.net/news/turkey-ballistic-missile-short-range-secret-accidentally-revealed>
- Sutton, H. I.: *China Navy Reveals New Large Underwater Robot Which Could Be A Game Changer*. Forbes, 01. 10. 2019. <https://www.forbes.com/sites/hisutton/2019/10/01/china-reveals-new-robot-underwater-vehicle-hsu-001/?sh=49b82a2d1991>
- Trimble, Stephen: *New long-range missile project emerges in US budget*. Flight Global, 02. 11. 2017. <https://www.flightglobal.com/helicopters/new-long-range-missile-project-emerges-in-us-budget/125963.article?adredir=1>
- US Navy's ORCA XLUUV 64% Over Budget, 3 Years Late. Naval News, 29. 09. 2022. <https://www.navalnews.com/naval-news/2022/09/us-navys-orca-xluuv-64-over-budget-3-years-late/>